

NOTA INFORMATIVĂ
la proiectul Hotărârii Guvernului pentru aprobarea Programului național de
dezinstituționalizare a persoanelor cu dizabilități intelectuale și psihosociale din
instituțiile rezidențiale subordonate Agenției Naționale Asistență Socială, pentru
anii 2018-2026

Proiectul Hotărârii Guvernului pentru aprobarea Programului național de dezinstituționalizare a persoanelor cu dizabilități intelectuale și psihosociale din instituțiile rezidențiale subordonate Agenției Naționale Asistență Socială, pentru anii 2018-2026 a fost elaborat în scopul asigurării respectării drepturilor persoanelor cu dizabilități intelectuale și psihosociale, instituționalizate. Programul național prevede realizarea procesului de dezinstituționalizare a persoanelor cu dizabilități din instituțiile rezidențiale prin oferirea serviciilor sociale la nivel de comunitate, transformarea instituțiilor rezidențiale în centre regionale cu atribuții în dezvoltarea și prestarea serviciilor alternative la nivel de comunitate

Necesitatea elaborării Programului național este determinată de situația persoanelor cu dizabilități instituționalizate, imperativul creării condițiilor de trai independent în comunitate, angajamente asumate de Republica Moldova urmare a ratificării în anul 2010 a Convenției ONU privind drepturile persoanelor cu dizabilități. De asemenea, avansarea procesului de dezinstituționalizare reprezintă una din observațiile finale ale experților Comitetului pentru drepturile persoanelor cu dizabilități, formulate în cadrul celei de-a 17-a Sesiuni a Comitetului ONU din 21-22.03.2017. Conform prevederilor punctului 60 din Observațiile finale, Comitetul solicită ca Republica Moldova, în termen de 12 luni, să furnizeze informații cu privire la măsurile întreprinse pentru implementarea recomandărilor Comitetului, în mod special la punctul 37 din observații, care prevede **accelerarea procesului de dezinstituționalizare și asigurarea aplicării moratoriului la instituționalizare, inclusiv prin elaborarea unui plan de acțiuni pentru implementarea reformelor privind dezinstituționalizarea, inclusiv un termen limită și orare pentru închiderea tuturor instituțiilor rezidențiale rămase.**

Dezinstituționalizarea persoanelor cu dizabilități intelectuale și psihosociale este o prioritate a Guvernului, stabilită în Planul de acțiuni pentru anii 2016-2018, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 890 din 20.07.2016 și în Planul Național de acțiuni pentru implementarea Acordului de Asociere RM-UE.

Liniile directoare de intervenție ale Programului pentru următorii 9 ani au fost stabilite în rezultatul ședințelor de consultări publice desfășurate pe parcursul anilor 2016-2017 cu reprezentanții autorităților publice centrale și locale, ai societății civile, mediului academic, precum și persoanele cu dizabilități intelectuale și psihosociale instituționalizate și dezinstituționalizate în servicii sociale alternative.

Scopul Programului este reformarea sistemului rezidențial de îngrijire a persoanelor cu dizabilități intelectuale și psihosociale prin dezvoltarea și prestarea serviciilor sociale comunitare, în vederea asigurării dreptului la viață independentă și trai în comunitate a acestora.

Obiectivele specifice ale Programului constau în:

- 1) Transformarea a 6 instituții rezidențiale din subordinea Agenției Naționale Asistență Socială;
- 2) Crearea Centrelor regionale (Nord, Centru și Sud) de dezvoltare și prestare a serviciilor sociale pentru persoanele cu dizabilități intelectuale și psihosociale;
- 3) Prevenirea instituționalizării persoanelor cu dizabilități intelectuale și psihosociale;
- 4) Fortificarea capacităților resurselor umane implicate în acordarea serviciilor de suport persoanelor cu dizabilități intelectuale și psihosociale atât din instituțiile rezidențiale, cât și din serviciilor sociale comunitare;
- 5) Evaluarea și monitorizarea respectării drepturilor persoanelor cu dizabilități intelectuale și psihosociale atât în instituțiile rezidențiale, cât și în serviciile sociale comunitare prestate de Centrele regionale;
- 6) Informarea și sensibilizarea populației cu privire la dreptul persoanelor cu dizabilități intelectuale și psihosociale de a trăi în comunitate.

Din punct de vedere **structural**, Programul cuprinde **8 capitole**:

Capitolul I, Descrierea situației actuale și identificarea problemelor, reflectă necesitatea elaborării Programului, succesele înregistrate în plan național în domeniu și provocările privind realizarea dezinstituționalizării. Analiza situațională relevă dificultăți de implementare până la moment a reformei de transformare a sistemului rezidențial de îngrijire a persoanelor cu dizabilități intelectuale și psihosociale, realizată inclusiv cu suportul partenerilor de dezvoltare. Capitolul I include, de asemenea, și analiza SWOT.

Capitolul II, stabilește scopul și obiectivele specifice ale Programului.

Capitolul III, Acțiunile necesare pentru atingerea obiectivelor, determină măsurile care sunt necesare de realizat în cazul fiecărui obiectiv specific pentru a soluționa problemele identificate în cele 6 domenii prioritare de intervenție. Menționăm că Programul conține un număr total de 30 de acțiuni.

Capitolul IV, fixează etapele și termenele de implementare ale Programului.

La etapa I, în perioada 2018-2020, acțiunile sunt axate în special pe: crearea echipei de implementare, crearea centrelor regionale de dezvoltare și prestare a serviciilor sociale pentru persoanele cu dizabilități intelectuale și psihosociale Nord și Centru, punerea în aplicare a Planurilor de transformare de către instituțiile rezidențiale din Bălți, Brânzeni, Cocieri, Hâncești etc.

La etapa a II, în perioada 2021-2023, majoritatea acțiunilor se concentrează pe: crearea Centrului regional de dezvoltare și prestare a serviciilor sociale pentru persoanele cu dizabilități intelectuale și psihosociale Sud, dezvoltarea și contractarea serviciilor sociale în scopul dezinstituționalizării beneficiarilor.

La etapa a III, în perioada 2024-2026, acțiunile prioritare se referă la: dezvoltarea și contractarea serviciilor sociale în scopul dezinstituționalizării beneficiarilor,

consolidarea capacității Centrelor regionale de dezvoltare și prestare a serviciilor sociale pentru persoanele cu dizabilități intelectuale și psihosociale etc.

Capitolul V, Responsabili pentru implementare, indică asupra faptului că Agenția Națională Asistență Socială, instituțiile rezidențiale, Centrele regionale și cu suportul Echipei de implementare, în baza unei colaborări strânse cu structurile teritoriale de asistență socială, autoritățile administrației publice locale, prestatorii de servicii publice și privați, organizațiile societății civile, mass-media, mediul academic și partenerii internaționali de dezvoltare, vor asigura punerea în aplicare a Programului.

Capitolul VI, Estimarea costurilor prevede ca finanțarea acțiunilor Programului să se efectueze din contul și în limitele bugetelor aprobate și alocate anual instituțiilor rezidențiale/centrelor regionale, precum și din alte surse. Estimarea generală a costurilor pentru implementarea Programului este efectuată în baza priorităților și activităților identificate, formulate în Planul de acțiuni privind implementarea Programului, cu anexarea costurilor estimative pentru punerea în aplicare a acestuia pentru fiecare an.

Capitolul VII, Rezultate scontate și indicatori de progres, racordați la obiectivele specifice ale Programului, pe acțiuni, sunt stabiliți în Planul de acțiuni privind implementarea Programului.

Capitolul VIII, Procedurile de raportare și monitorizare, stabilește modalitatea de raportare, cu stabilirea perioadei.

Estimarea generală a costurilor pentru implementarea Programului a fost efectuată în baza acțiunilor identificate și formulate în Planul de acțiuni și constituie **246541,0 mii lei**, pentru o perioadă de 9 ani de implementare.

Implementarea Programului va asigura realizarea dreptului la trai independent în comunitate prin dezinstituționalizarea persoanelor cu dizabilități intelectuale și psihosociale din instituțiile rezidențiale, îmbunătățirea condițiilor de viață a acestora, asigurarea accesului la servicii comunitare, dezvoltarea de abilități și încadrarea în câmpul muncii, fortificarea capacităților profesioniștilor angajați în serviciile sociale comunitare și instituțiile rezidențiale, schimbarea atitudinii și gândirii stereotipe a populației cu referire la persoanele cu dizabilități intelectuale și psihosociale, educarea unei societăți tolerante.

Secretar de Stat

Viorica DUMBRĂVEANU